

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 6. aprila 2006*

V zadevi C-551/03 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča, ki je bila vložena 29. decembra 2003,

General Motors BV, nekdanji General Motors Nederland BV in Opel Nederland BV, s sedežem v Lage Mostenu (Nizozemska), ki ga zastopajo D. Vandermeersch in R. Snelders, advocaten, ter T. Graf, Rechtsanwalt, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

pritožnik,

druga stranka v postopku je:

Komisija Evropskih skupnosti, ki jo zastopata W. Mölls in A. Whelan, zastopnika, skupaj z J. Flynnom, QC, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

tožena stranka v postopku na prvi stopnji,

* Jezik postopka: angleščina.

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi A. Rosas, predsednik senata, J. Malenovský, S. von Bahr (poročevalec),
A. Borg Barthet in U. Lohmus, sodniki,

generalni pravobranilec: A. Tizzano,
sodna tajnica: L. Hewlett, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 14. julija 2005,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi
25. oktobra 2005

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 General Motors BV v pritožbi predlaga delno razveljavitev sodbe Sodišča prve stopnje Evropskih skupnosti z dne 21. oktobra 2003 v zadevi General Motors Nederland in Opel Nederland proti Komisiji (T-368/00, Recueil, str. II-4491, v nadaljevanju: izpodbijana sodba), s katero je Sodišče prve stopnje razglasilo delno ničnost Odločbe Komisije 2001/146/ES z dne 20. septembra 2000 v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 Pogodbe ES (zadeva COMP/36.356 – Opel) (UL 2001, L 59, str. 1, v nadaljevanju: sporna odločba).

Dejansko stanje

- 2 Dejansko stanje in pravni okvir, kakor sta razvidna iz izpodbijane sodbe, je mogoče povzeti kot sledi.
- 3 Opel Nederland BV (v nadaljevanju: družba Opel Nederland) je bil ustanovljen 30. decembra 1994 kot odvisna družba, v popolni lasti General Motors Nederland BV (v nadaljevanju: družba General Motors Nederland). Je edina nacionalna družba na Nizozemskem, ki prodaja znamko Opel. Njene dejavnosti obsegajo uvoz, izvoz in trgovino na debelo z motornimi vozili in nadomestnimi deli ter dodatki. Koncesijske pogodbe za prodajo in servisiranje je sklenila s približno 150 koncesionarji, ki so na podlagi teh pogodb vključeni v distribucijsko mrežo Opel v Evropi kot pooblašчени trgovci.
- 4 Pod določenimi pogoji so koncesijske pogodbe izvzete iz uporabe člena 85(1) Pogodbe ES (postal člen 81(1) ES) z Uredbo Komisije (EGS) št. 123/85 z dne 12. decembra 1984 o uporabi člena [81](3) Pogodbe EGS za nekatere skupine sporazumov o distribuciji in servisiranju motornih vozil (UL 1985, L 15, str. 16). To uredbo je 1. oktobra 1995 nadomestila Uredba Komisije (ES) št. 1475/95 z dne 28. junija 1995 (UL L 145, str. 25).
- 5 Člen 3(10)(a) vsake od teh uredb dovoljuje proizvajalcu in/ali njegovemu uvozniku, da koncesionarjem prepove dobavo pogodbenega in ustreznega blaga trgovcu, ki ni del prodajne mreže. Nasprotno pa ti uredbi ne dovoljujeta proizvajalcu in/ali njegovemu uvozniku, da koncesionarjem prepove dobavo pogodbenega in ustreznega blaga končnim potrošnikom, svojim pooblaščenim posrednikom ali

drugim koncesionarjem, ki pripadajo distribucijski mreži proizvajalca in/ali uvoznika.

- 6 Družba Opel Nederland je 28. in 29. avgusta 1996 poslala dopis 18 koncesionarjem, ki so v prvem polletju leta 1996 izvozili najmanj 10 vozil. Ta dopis se je glasil:

„[...] Ugotovili smo, da je vaša družba v prvi polovici leta 1993 prodala veliko vozil Opel v tujini. Te količine se nam zdijo tako velike, da močno sumimo, da te prodaje niso v skladu z določili in duhom sedanje ali bodoče koncesijske pogodbe za Opel. [...] Vaš odgovor nameravamo primerjati s podatki, ki so zabeleženi v vaših poslovnih knjigah. Obveščali vas bomo o nadaljnjih dogodkih. Navedeno v ničemer ne spreminja dejstva, da ste prvenstveno odgovorni za dobre tržne rezultate na vašem prodajnem področju [...].“

- 7 Na sestanku 26. septembra 1996 se je uprava družbe Opel Nederland odločila, da sprejme nekatere ukrepe glede izvoza iz Nizozemske. Zapisnik tega sestanka tako opisuje te ukrepe:

„[...] Sprejete odločitve:

1. Družba Opel Nederland BV bo opravila revizije pri vseh koncesionarjih (20), za katere se ve, da izvažajo. Revizije se začnejo pri pomembnejših koncesionarjih, kot so navedeni na seznamu koncesionarjev izvoznikov z dne 26. septembra 1996. Te revizije bo organiziral g. Naval [finančni direktor].

2. G. de Heer [direktor prodaje in trženja] bo odgovoril vsem koncesionarjem, ki so odgovorili na prvi dopis v zvezi z izvoznimi dejavnostmi, ki jim ga je poslala družba Opel. Koncesionarji bodo obveščeni o organizaciji teh revizij in o tem, da bo dobava zaradi omejene dodelitve vozil otežena.
3. Področni vodje prodaje se bodo v naslednjih dveh tednih pogovorili s koncesionarji izvozniki o izvoznih dejavnostih. Koncesionarji bodo obveščeni, da bodo zaradi omejene razpoložljivosti proizvodov prejeli (do naslednjega obvestila) zgolj število enot, ki jih določajo njihove prodajne usmeritve. Koncesionarji bodo pozvani, naj sporočijo področnemu vodji, katere enote izmed svojih še neizpolnjenih naročil želijo dejansko prejeti. Morebitne težave s kupci bodo morali urediti koncesionarji sami.
4. Koncesionarji, ki bodo področnega vodjo obvestili, da ne želijo prenehati izvažati vozila v velikih količinah, bodo povabljeni na razgovor 22. oktobra 1996 z g. De Leeuwom [generalni direktor] in g. De Heerom.
5. G. Notenboom [direktor prodajnega osebja] bo zaprosil GMAC, da preveri zaloge koncesionarja, da se bo ugotovilo točno število še razpoložljivih enot. Pričakovati je, da je bilo veliko vozil medtem že izvoženih.
6. Pri prihodnjih prodajnih akcijah se ne bodo upoštevala vozila, ki se ne registrirajo na Nizozemskem. Naši konkurenti uporabljajo podobne pogoje.

7. G. Aukema [odgovoren za trženje] bo s seznama promocijskih akcij zbrisal imena koncesionarjev izvoznikov. Njihovo bodoče sodelovanje bo odvisno od izida revizij.
 8. G. Aelen [finančni in kadrovski direktor] bo sestavil dopis koncesionarjem, da jih obvesti, da bo družba Opel Nederland BV od 1. oktobra 1996 zaračunala 150 NLG za zaproseno dostavo uradnih uvoznih potrdil, kot je homologacija, in za pripravo carinskih dokumentov za nekatera neobdavčena vozila (na primer za diplomate).“
- 8 Po dopisih z dne 28. in 29. avgusta 1996 in odgovorih koncesionarjev je družba Opel Nederland 30. septembra 1996 18 zadevnim koncesionarjem poslala nov dopis. Ta dopis se je glasil:
- „[...] Vaš odgovor nas je razočaral, saj pomeni, da nimate nikakršnega razumevanja za skupne interese vseh koncesionarjev za Opel in družbo Opel Nederland. Naša revizijska služba bo preučila vaše izjave. Med preiskavo ne boste prejeli informacij o akcijah, ker dvomimo o točnosti vaših številčnih podatkov [...]“
- 9 Načrtovane revizije so bile opravljene med 19. septembrom in 27. novembrom 1996.
- 10 Družba Opel Nederland je 24. oktobra 1996 vsem koncesionarjem poslala okrožnico glede prodaje končnim uporabnikom v tujino. Glede na to okrožnico so koncesionarji prosti pri prodaji končnim uporabnikom, ki prebivajo v Evropski uniji, in ti lahko uporabijo tudi storitev posrednika.

- 11 Na podlagi informacij, da je družba Opel Nederland zasledovala strategijo, da se sistematično ovira izvoz novih vozil iz Nizozemske v druge države članice, je Komisija Evropskih skupnosti 4. decembra 1996 v skladu s členom 14(3) Uredbe Sveta št. 17 z dne 6. februarja 1962, Prve Uredbe o izvajanju členov [81] in [82] Pogodbe (UL 1962, 13, str. 204) z odločbo odredila preiskave. Te preiskave so bile 11. in 12. decembra 1996 opravljene pri družbah Opel Nederland in Van Twist, ki je koncesionar za Opel v Dordrechtu (Nizozemska).
- 12 Družba Opel Nederland je 12. decembra 1996 koncesionarjem razdelila smernice o prodaji novih vozil trgovcem in posrednikom.
- 13 Z okrožnico z dne 20. januarja 1998 je družba Opel Nederland obvestila svoje koncesionarje, da je z retroaktivnim učinkom odpravila izključitev izplačila premij v primeru izvozne prodaje.
- 14 Komisija je 21. aprila 1999 družbi General Motors Nederland in družbi Opel Nederland vročila obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah.
- 15 Komisija je 20. septembra 2000 sprejela sporno odločbo.

Sporna odločba

- 16 Komisija je s sporno odločbo tožečima strankama naložila globo v višini 43 milijonov EUR zaradi kršitve člena 81(1) ES. V tej odločbi je Komisija sklenila, da je družba Opel Nederland s koncesionarji za Opel, ki imajo sedež na Nizozemskem, sklenila sporazume o omejitvi ali prepovedi izvoznih prodaj vozil Opel končnim uporabnikom, ki prebivajo v drugih državah članicah, in koncesionarjem za Opel, prav tako s sedežem v drugih državah članicah.
- 17 Ta sklep je temeljil na naslednjih bistvenih trditvah: prvič, družba Opel Nederland je septembra 1996 sprejela splošno strategijo, katere namen je bila omejitev ali oviranje vseh izvoznih prodaj iz Nizozemske; drugič, splošna strategija družbe Opel Nederland se je uresničevala s posameznimi ukrepi, ki jih je sporazumno izvajala s svojimi koncesionarji v okviru praktične izvedbe koncesijskih pogodb in ki so postali sestavni del pogodbenih razmerij, ki jih je družba Opel Nederland vzdrževala s koncesionarji svojega selektivnega distribucijskega omrežja na Nizozemskem.
- 18 Glede na sporno odločbo je splošna strategija vključevala predvsem naslednje ukrepe:
- omejevalno politiko nabav;
 - omejevalno politiko glede premij, ki se je uporabljala od 1. oktobra 1996 do 20. januarja 1998, in je izvozne prodaje končnim potrošnikom izključevala iz premijskih akcij za prodajo na drobno;

- neposredno prepoved izvoza brez razlikovanja, ki se je uporabljala od 31. avgusta do 24. oktobra 1996 za prodaje končnim potrošnikom, in od 31. avgusta do 12. decembra 1996 za prodaje drugim koncesionarjem za Opel.

¹⁹ Glede odmere zneska globe je v sporni odločbi navedeno, da mora Komisija na podlagi določil člena 15 Uredbe št. 17 upoštevati vse okoliščine primera, zlasti težo in trajanje kršitve.

²⁰ Komisija je kršitev v sporni odločbi opredelila kot zelo resno, ker je družba Opel Nederland ovirala uresničitev cilja enotnega trga. Upoštevala je pomemben položaj znamke Opel na zadevnih trgih v Uniji. Glede na to odločbo je kršitev vplivala tudi na trge drugih držav članic. Družba Opel Nederland naj bi ravnala namerno, ker naj ne bi mogla prezreti, da je bil namen zadevnih ukrepov omejevanje konkurence. Sklepno, Komisija je presodila, da je znesek v višini 40 milijonov EUR primerna osnova za določitev zneska te globe.

²¹ Glede trajanja kršitve je Komisija menila, da je storjena kršitev trajala od konca avgusta ali od začetka septembra 1996 do januarja 1998, to je 17 mesecev, kar pomeni srednjetrojno kršitev. Z upoštevanjem posameznih trajanj treh posebnih ukrepov je Komisija presodila, da je znesek 40 milijonov EUR upravičeno povečati za 7,5 %, to je za 3 milijone EUR, zaradi česar se je globa povišala na 43 milijonov EUR.

- 22 Nazadnje je Komisija menila, da v tem primeru ni bilo olajševalnih okoliščin, predvsem ker je družba Opel Nederland po opravljenih preiskavah 11. in 12. decembra 1996 zasledovala uresničitev bistvenega elementa te kršitve, namreč omejevalno politiko glede premij.

Izpodbijana sodba

- 23 Z vlogo, vloženo v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje 30. novembra 2000, sta družbi General Motors Nederland in Opel Nederland vložili tožbo za razglasitev ničnosti sporne odločbe in, podredno, za razveljavitev ali zmanjšanje globe, naložene s to odločbo.
- 24 V okviru prvega tožbenega razloga sta družbi General Motors Nederland in Opel Nederland ugovarjali, da družba Opel Nederland ni nikdar sprejela strategije, usmerjene k oviranju ali omejevanju vseh izvozov brez razlikovanja. Pravilna razlaga teh dokumentov, na katere se je oprla Komisija, predvsem zapisnika sestanka z dne 26. septembra 1996, naj bi razkrila, da je bil namen strategij le omejitev nezakonitih izvoznih prodaj nepooblaščenim trgovcem, ki jih prepovedujejo veljavne koncesijske pogodbe, in ne omejitev dovoljenih izvozov končnim potrošnikom ali drugim koncesionarjem.
- 25 Sodišče prve stopnje je v točki 45 izpodbijane sodbe ugotovilo, da so trditve Komisije temeljile na zapisniku sestanka uprave z dne 26. septembra 1996, ki je pomenil končni dokument o ukrepih, ki so jih sprejele najbolj odgovorne osebe družbe Opel Nederland.

- 26 Sodišče prve stopnje je v točki 47 izpodbijane sodbe navedlo, da se trditev tožečih strank, da je družba Opel Nederland le poskušala omejiti izvoze, ki niso bili v skladu s koncesijskimi pogodbami, nikakor ne kaže v besedilu zapisnika.
- 27 V točki 48 izpodbijane sodbe je Sodišče prve stopnje dodalo, da to razlago potrjuje pregled nekaterih notranjih dokumentov, ki so pokazali, da je odgovorne osebe družbe Opel Nederland skrbelo povečanje izvoza in da so preučili ukrepe za omejitve, ali celo za ukinitve, celotnega izvoza.
- 28 Sodišče prve stopnje je v točki 49 izpodbijane sodbe še poudarilo, da se je lahko odločitev družbe Opel Nederland, da več ne podeli premij za izvozne prodaje, po svoji naravi nanašala le na prodaje, ki so bile v skladu s koncesijskimi pogodbami, glede na to, da premije niso bile nikoli dodeljene za prodajo drugim naslovnikom kot končnim potrošnikom.
- 29 Sodišče prve stopnje je v točki 50 izpodbijane sodbe dodalo, da v prid razlagi Komisije govori dejstvo, da pri koncesionarjih, za katere se je slutilo, da so prodajali v tujino, ob sprejetju odločbe še niso bile opravljene revizije in da družba Opel Nederland torej ni mogla vedeti, ali so se koncesionarji „izvozniki“ dejansko strinjali s prodajami nepooblaščenim trgovcem.
- 30 V točki 56 izpodbijane sodbe je Sodišče prve stopnje ugotovilo, da je Komisija pravilno sklenila, da je družba Opel Nederland 26. septembra 1996 sprejela splošno strategijo, usmerjeno k oviranju uvoza.

- 31 Družbi General Motors Nederland in Opel Nederland sta v okviru drugega tožbenega razloga uveljavljali, da je Komisija nepravilno ugotovila dejansko stanje in zmotno uporabila pravo, ko je ugotovila, da je družba Opel Nederland uresničevala omejevalno politiko dobav v nasprotju s členom 81 ES.
- 32 V točki 88 izpodbijane sodbe je Sodišče prve stopnje ugotovilo, da ni bilo pravno dovolj dokazano, da je bil ukrep omejene dobave sporočen koncesionarjem in še manj da je ta ukrep sodil na področje pogodbenih razmerij med družbo Opel Nederland in njenimi koncesionarji.
- 33 V teh okoliščinah je Sodišče prve stopnje presodilo, da je bil drugi tožbeni razlog utemeljen. Zato je sporno odločbo razglasilo za nično v delu, v katerem je bil ugotovljen obstoj ukrepa omejene dobave v nasprotju s členom 81 ES.
- 34 Družbi General Motors Nederland in Opel Nederland sta s tretjim tožbenim razlogom zatrjevali, da je Komisija nepravilno ugotovila dejansko stanje in zmotno uporabila pravo, ko je štela, da je družba Opel Nederland omejevalni sistem premij za prodajo na drobno izvajala v nasprotju s členom 81 ES.
- 35 V točki 98 izpodbijane sodbe je Sodišče prve stopnje najprej navedlo, da je izključitev izvoznih prodaj iz sistema premij, ki je postal sestavni del koncesijskih pogodb med družbo Opel Nederland in njenimi koncesionarji, pomenila sporazum v smislu člena 81(1) ES.
- 36 Sodišče prve stopnje je nato v točki 99 in naslednjih preizkusilo, ali je bil namen predmetnega ukrepa omejevanje konkurence.

- 37 V točki 100 izpodbijane sodbe je Sodišče prve stopnje menilo, da je Komisija pravilno zatrjevala, da je bil gospodarski manevrski prostor, ki so ga koncesionarji imeli za opravljanje takih prodaj, ker se premije niso več podeljevale za izvozne prodaje, zmanjšan v primerjavi s tistim, ki so ga imele za opravljanje domačih prodaj. Glede tega je navedlo, da so bili koncesionarji zavezani bodisi uporabljati manj ugodne pogoje za tuje stranke kot za domače stranke bodisi se zadovoljiti z nižjo maržo za izvozne prodaje. Z ukinitvijo premij za izvozne prodaje so te po mnenju Sodišča prve stopnje postale manj zanimive za tuje stranke oziroma za koncesionarje. Posledično je Sodišče prve stopnje presodilo, da je ukrep po svoji naravi lahko negativno vplival na izvozne prodaje, čeprav dobava ni bila omejena.
- 38 Sklicujoč se na presojo prvega tožbenega razloga je Sodišče prve stopnje v točki 101 izpodbijane sodbe dodalo, da so bili ukrepi, ki jih je sprejela uprava družbe Opel Nederland, posledica povečanja izvoznih prodaj in so bili usmerjeni k njihovem zmanjšanju.
- 39 Glede tako na naravo ukrepa kot na cilje, ki jih zasleduje, in v smislu gospodarskega okvira, v katerem ga je bilo treba uporabiti, je Sodišče prve stopnje v točki 102 izpodbijane sodbe ugotovilo, da je ta ukrep v skladu z ustaljeno sodno prakso pomenil sporazum, katerega namen je omejevanje konkurence (glej v tem smislu sodbe Sodišča z dne 1. februarja 1978 v zadevi Miller proti Komisiji, 19/77, Recueil, str. 131, točka 7; z dne 8. novembra 1983 v združenih zadevah IAZ in drugi proti Komisiji, od 96/82 do 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 in 110/82, Recueil, str. 3369, točke od 23 do 25, in z dne 28. marca 1984 v združenih zadevah CRAM in Rheinzink proti Komisiji, 29/83 in 30/83, Recueil, str. 1679, točka 26).
- 40 Družbi General Motors Nederland in Opel Nederland sta podredno uveljavljali, da naložena globa v višini 43 milijonov EUR nima razumne povezave s težo in trajanjem kršitve. Še več, Komisija naj ne bi upoštevala tega, da ni bilo kršitvenega namena, da

so te kršitve imele omejen vpliv na trgovino znotraj Skupnosti in da je družba Opel Nederland sama od sebe nemudoma sprejela korektivne ukrepe.

- 41 Sodišče prve stopnje je v točki 199 izpodbijane sodbe presodilo, da se določeni osnovni znesek 40 milijonov EUR ob domnevi, da obstajajo trije zatrjevani ukrepi, zdi upravičen in pravilno obrazložen v sporni odločbi. Sodišče prve stopnje pa je v točki 200 izpodbijane sodbe vendarle presodilo, da je treba ta znesek zmanjšati glede na dejstvo, da obstoj ukrepa dobave ni bil dokazan. V okoliščinah tega primera je Sodišče prve stopnje osnovni znesek v zvezi s težo kršitve določilo na 33 milijonov EUR. V točki 203 izpodbijane sodbe je Sodišče prve stopnje tudi menilo, da je 7,5-odstotno povečanje zneska, ki ga je odmerila Komisija, upravičeno glede na trajanje kršitve. Znesek globe je bil zato določen na 35.475.000 EUR.

Pritožba

- 42 Družbi General Motors Nederland in Opel Nederland sta predlagali Sodišču, naj:

- izpodbijano sodbo razveljavi v delu, v katerem se nanaša na domnevno splošno omejevalno strategijo izvozov in politiko premij družbe Opel Nederland in potrjuje globo glede na te točke;
- sporno odločbo razglasi za nično v delu, v katerem še ni bila razglašena za nično z izpodbijano sodbo in v katerem se nanaša na domnevno strategijo izvozov in politiko premij družbe Opel Nederland ter določa globo glede na te točke;

- v vsakem primeru zmanjša globo v višini 35.475.000 EUR;
- podredno, zadevo vrne Sodišču prve stopnje v ponovno odločanje, da jo ponovno preveri v skladu s sodbo Sodišča;
- Komisiji naloži plačilo stroškov.

43 Komisija je Sodišču predlagala, naj pritožbo zavrne in družbama General Motors Nederland in Opel Nederland naloži plačilo stroškov.

44 Družbi General Motors Nederland in Opel Nederland sta z dopisom z dne 20. junija 2005 Sodišče obvestili, da sta se ti družbi združili in da sta zdaj ena sama družba pod poslovnim imenom „General Motors BV“ (v nadaljevanju: družba General Motors).

Prvi pritožbeni razlog

Trditve družbe General Motors

45 V prvem pritožbenem razlogu družba General Motors navaja, da je Sodišče prve stopnje zmotno uporabilo pravo, ko je potrdilo ugotovitev Komisije, da je družba Opel Nederland izvajala splošno politiko, usmerjeno k omejitvi vseh izvozov.

- 46 Družba General Motors, prvič, trdi, da sklepanje Sodišča prve stopnje očitno izkrivlja besedilo zapisnika sestanka z dne 26. septembra 1996, v katerem naj ne bi bilo nobenega napotila na kakršno koli splošno strategijo, usmerjeno k omejitvi vseh izvozov.
- 47 Družba General Motors, drugič, navaja, da je Sodišče prve stopnje kršilo obveznost obrazložitve s tem, da je menilo, da Komisija svojih trditev ni oprla na notranje dokumente družbe Opel Nederland, in s tem, da se je samo oprlo na te iste dokumente pri sklepanju o obstoju splošne strategije za omejevanje vseh izvozov.
- 48 Družba General Motors, tretjič, meni, da je sklepanje Sodišča prve stopnje krožno. Trdi, da se je pri sklepanju o obstoju splošne strategije, usmerjene k omejitvi izvozov motornih vozil, najprej oprlo na politiko premij, nato pa se je pri ugotavljanju omejevalnosti te politike premij oprlo na domnevno splošno strategijo.
- 49 Družba General Motors končno uveljavlja, da je Sodišče prve stopnje kršilo obveznost obrazložitve in izkrivilo dokaze, ko je v točki 50 izpodbijane sodbje pritrdilo, da razlago Komisije potrjuje dejstvo, da do sestanka z dne 26. septembra 1996 pri koncesionarjih še niso bile opravljene revizije in da družba Opel Nederland torej ni mogla vedeti, ali so se koncesionarji „izvozniki“ dejansko strinjali s prodajami nepooblaščenim trgovcem. Po mnenju družbe General Motors je bila namreč vsaj ena revizija opravljena pred sestankom z dne 26. septembra 1996. Poleg tega naj bi bil pred tem sestankom poslan dopis koncesionarjem, s katerim naj bi družba Opel Nederland zahtevala podatke o zakonitosti prodajnih dejavnosti, na katerega pa naj ji koncesionarji ne bi zadovoljivo odgovorili.

Presoja Sodišča

- 50 Kot navaja generalni pravobranilec v točki 51 sklepnih predlogov, želi družba General Motors s prvim pritožbenim razlogom, čeprav uveljavlja napake obrazložitve, omajati presojo dejanskega stanja, ki jo je opravilo Sodišče prve stopnje, in med drugim izpodbijati dokazno vrednost nekaterih dejstev in dokumentov, ki so to pripeljali do sklepa, da je družba Opel Nederland sprejela splošno strategijo, usmerjeno k oviranju vseh izvozov.
- 51 Glede tega je iz členov 225 ES in 58, prvi odstavek, Statuta Sodišča razvidno, da je Sodišče prve stopnje edino pristojno za ugotavljanje dejstev, razen če bi bila vsebinska nepravilnost njegovih ugotovitev razvidna iz listin v spisu, ki so mu bile predložene, in za presojo teh dejstev. Ko je Sodišče prve stopnje ugotovilo ali presodilo dejstva, je Sodišče pristojno, da na podlagi člena 225 ES izvršuje nadzor nad pravno opredelitvijo teh dejstev in pravnimi posledicami, ki jih je iz tega izpeljalo Sodišče prve stopnje (glej med drugim sodbo z dne 17. decembra 1998 v zadevi Baustahlgewebe proti Komisiji, C-185/95 P, Recueil, str. I-8417, točka 23).
- 52 Sodišče zato ni pristojno za ugotavljanje dejstev niti načeloma za presojo dokazov, ki jih je Sodišče prve stopnje sprejelo v podporo tem dejstvom. Če so bili namreč ti dokazi pravilno pridobljeni in če so bila glede dokaznega bremena in izvajanja dokazov spoštovana splošna načela prava in pravila postopka, ki veljajo zanje, samo Sodišče prve stopnje presodi vrednost, ki jo je treba pripisati podatkom, ki so mu bili predloženi (glej med drugim sklep z dne 17. septembra 1998 v zadevi San Marco proti Komisiji, C-19/95, Recueil, str. I-4435, točka 40). Ta presoja torej ne pomeni, z izjemo primera izkrivljanja teh podatkov, pravnega vprašanja, kot je to, ki je predloženo v nadzor Sodišču (zgoraj navedena sodba Baustahlgewebe proti Komisiji, točka 24).

- 53 Zato je treba zgolj preučiti navedbe družbe General Motors, s katerimi želi prikazati, da naj bi Sodišče prve stopnje izkrivilo dokaze.
- 54 Glede tega je treba opozoriti, da morajo listine iz spisa očitno kazati na tako izkrivljanje, ne da bi bilo treba ponovno presojsati dejstva in dokaze (sklep z dne 9. julija 2004 v zadevi Fichtner proti Komisiji, C-116/03 P, neobjavljen v ZOdl., točka 34).
- 55 V zvezi z navedbo družbe General Motors, da naj bi Sodišče prve stopnje izkrivilo besedilo zapisnika sestanka z dne 26. septembra 1996 s tem, da je potrdilo, da to nakazuje na splošno strategijo, usmerjeno k omejitvi izvoznih prodaj, ni sporno, da sta družbi General Motors Nederland in Opel Nederland pred Sodiščem prve stopnje priznali, da naj bi dokumenti, na katere se je oprla Komisija, zlasti ta zapisnik, nakazovali na obstoj splošne strategije, usmerjene k omejitvi izvoznih prodaj nepooblaščenim trgovcem, ki so prepovedane s koncesijskimi pogodbami.
- 56 Ker so v zapisniku z dne 26. septembra 1996 omenjeni različni ukrepi za omejitev izvozov, zlasti izključitev izvoznih prodaj iz premijskih akcij, ne da bi se razlikovalo med zakonitimi in nezakonitimi izvozi, družbi General Motors ni uspelo dokazati, da naj bi Sodišče prve stopnje očitno izkrivilo to listino.
- 57 Glede navedbe družbe General Motors, da naj bi Sodišče prve stopnje izkrivilo dokaze s tem, ko je v točki 50 izpodbijane sodbne določen pomen priznalo okoliščini, da so bile vse revizije pri koncesionarjih opravljene po 26. septembru 1996, zadošča ugotovitev, da pritrditev Sodišča prve stopnje v tej točki 50 nikakor ne more pomeniti izkrivljanja dokazov, ki bi lahko vplivali na sklepanje Sodišča prve stopnje o obstoju zgoraj omenjene splošne strategije.

- 58 V teh okoliščinah je treba prvi pritožbeni razlog deloma zavreči kot nedopustnega, deloma pa zavrniti kot neutemeljenega.

Drugi pritožbeni razlog

Trditve družbe General Motors

- 59 Družba General Motors z drugim pritožbenim razlogom uveljavlja, da je Sodišče prve stopnje zmotno uporabilo pravo, ko je potrdilo navedbo Komisije, da naj bi družba Opel Nederland izvajala omejevalni sistem premij za prodajo na drobno v nasprotju s členom 81 ES.
- 60 Družba General Motors, prvič, zatrjuje, da je mogoče šteti, da ima sporazum omejevalni namen v smislu člena 81 ES, le če je na prvi pogled očitno, da je njegov edini namen ali očitna posledica znatno omejiti konkurenco. Po mnenju družbe General Motors politike premij družbe Opel Nederland ni mogoče šteti za tak sporazum.
- 61 Drugič, družba General Motors potrjuje, da sodna praksa, ki jo Sodišče prve stopnje navaja v točki 102 izpodbijane sodbe, v zvezi s prepovedmi izvoza ali drugih izvoznih ovir, ne podpira sklepa Sodišča prve stopnje, da bi bilo treba politiko premij družbe Opel Nederland opredeliti kot sporazum, ki ima omejevalni namen v smislu člena 81 ES. S preširoko razlago tega pojma bi poleg tega tvegali, da se kaznujejo sporazumi, ki so popolnoma neškodljivi za konkurenco, in bi tako kršili domnevo nedolžnosti in pravico do izjave, ker je ni mogoče ovreči.

- 62 Tretjič, družba General Motors meni, da ni pomembna primerjava med domačimi in izvoznimi prodajami, ki jo je Sodišče prve stopnje opravilo v točki 100 izpodbijane sodbe. Družba General Motors navaja, da ko so lahko koncesionarji neodvisno od izplačila premije dosegli stopnjo dobička in ko dobava vozil ni bila omejena, politika premij družbe Opel Nederland ni zmanjšala interesa nizozemskih koncesionarjev, da izvažajo med premijskimi akcijami. Družba General Motors pa vsekakor trdi, da kadar se gospodarske razmere domače prodaje na Nizozemskem in izvozne prodaje zelo razlikujejo, zlasti ob upoštevanju povišanega zneska nizozemskega davka na vozila, izključitev izvoznih prodaj iz premijskih akcij nujno ne povzroči zvišanja cen ali zmanjšanja dobička pri izvoznih prodajah v primerjavi z domačimi prodajami.
- 63 Četrtrič, družba General Motors uveljavlja, da se je Sodišče prve stopnje v točki 101 izpodbijane sodbe nepravilno oprlo na namero družbe Opel Nederland, ko je sklepalo o obstoju sporazuma, ki ima omejevalni namen v smislu člena 81 ES. Namen sporazuma v smislu tega člena bi bilo torej treba presojati objektivno in se ne sklicevati na subjektivno namero stranke.

Presoja Sodišča

- 64 Glede prvega dela tega pritožbenega razloga zadošča ugotovitev, kot to pojasnjuje generalni pravobranilec v točki 67 sklepnih predlogov, da je, v nasprotju s trditvami družbe General Motors, mogoče šteti, da ima sporazum omejevalni namen, čeprav njegov edini namen ni omejevanje konkurence, ampak zasleduje tudi druge, legitimne cilje (glej sodbo z dne 13. julija 1966 v združenih zadevah Consten in Grundig proti Komisiji, 56/64 in 58/64, Recueil, str. 429, 496; zgoraj navedeno sodbo IAZ in drugi proti Komisiji, točka 25; z dne 8. julija 1999 v zadevi Montecatini proti Komisiji, C-235/92 P, Recueil, str. I-4539, točka 122, in z dne 15. oktobra 2002 v združenih zadevah Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi proti Komisiji, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P in C-254/99 P, Recueil, str. I-8375, točka 491).

- 65 Iz tega sledi, da je treba prvi del drugega pritožbenega razloga zavrni.
- 66 Iz drugega dela drugega pritožbenega razloga iz sodne prakse, navedene v točki 102 izpodbijane sodbe, in kot to Sodišče prve stopnje pravilno opozarja v tem delu, je razvidno, da je treba upoštevati ne le besedilo sporazuma, ampak tudi druge dejavnike, kot so cilji, ki jih sporazum kot tak zasleduje, ob upoštevanju gospodarskega in pravnega okvira, da bi se ugotovilo, ali ima sporazum omejevalni namen v smislu člena 81 ES.
- 67 Čeprav sodna praksa, navedena v točki 102 izpodbijane sodbe, zadeva prepovedi uvoza in primerljive omejitve, je iz te sodne prakse razvidno, da ima sporazum glede distribucije omejevalni namen v smislu člena 81 ES, čeprav se jasno kaže volja, da se izvozne prodaje obravnavajo manj ugodno kot domače prodaje in da se tako povzroči razdelitev zadevnega trga (glej v tem smislu med drugim zgoraj navedeno sodbo IAZ, točka 23).
- 68 Kot potrjuje generalni pravobranilec v točki 72 sklepnih predlogov, takega namena ni mogoče uresničiti samo z neposrednimi izvoznimi omejitvami, ampak tudi z neposrednimi ukrepi, kot so ti, ki se obravnavajo v tej zadevi, kadar vplivajo na gospodarske razmere teh operacij.
- 69 Zato se zdi, da je Sodišče prve stopnje svoje sklepanje smelo opreti na sklicevanje na sodno prakso, navedeno v točki 102 izpodbijane sodbe.

70 V teh okoliščinah tudi ni mogoče šteti, da ta sodba vsebuje preobširno opredelitev pojma sporazum z omejevalnim namenom v smislu člena 81 ES in v nasprotju z domnevo nedolžnosti ali pravico do izjave.

71 Zato je treba drugi del drugega pritožbenega razloga zavrni.

72 Dalje, glede tretjega dela drugega pritožbenega razloga je treba navesti, da je treba za presojo, ali je sporazum treba šteti za prepovedanega zaradi izkrivljanja konkurence, v skladu z ustaljeno sodno prakso preučiti konkurenco v dejanskem okviru, v katerem bi nastala, če ne bi bilo spornega sporazuma (glej sodbi z dne 28. maja 1998 v zadevi Deere proti Komisiji, C-7/95 P, Recueil, str. I-3111, točka 76, in v zadevi New Holland Ford proti Komisiji, C-8/95 P, Recueil, str. I-3175, točka 90).

73 Kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 74 sklepnih predlogov, je bilo treba v takih okoliščinah, kot so predmet te zadeve, preučiti ravnanje nizozemskih koncesionarjev in konkurenčni položaj na zadevnem trgu, če izvozne prodaje ne bi bile izključene iz politike premij.

74 Zdi se, da je Sodišče prve stopnje dejansko opravilo tako presojo, ko je med drugim v točki 100 izpodbijane sodbe ugotovilo, da je bil zato, ker se premije niso več podeljevale za izvozne prodaje, gospodarski manevrski prostor koncesionarjev pri opravljanju take prodaje zmanjšan v primerjavi s tistim, ki so ga imeli pri opravljanju domačih prodaj.

- 75 Okoliščina, da zaradi davčne neusklajenosti za domače prodaje na Nizozemskem in za izvozne prodaje ne veljajo enaki pogoji, ne vpliva na ta sklep.
- 76 Zato je treba tretji del drugega pritožbenega razloga zavrni kot neutemeljenega.
- 77 Končno, glede četrtega dela drugega pritožbenega razloga, da naj bi Sodišče prve stopnje v točki 101 izpodbijane sodbe storilo napako, ko se je oprlo na namero družbe Opel Nederland, da omeji konkurenco, je treba pojasniti, da dokaz o tej nameri ni nujen dejavnik, ki je potreben za ugotovitev, ali je bil namen sporazuma taka omejitev (glej v tem smislu zgoraj navedeni sodbi Miller proti Komisiji, točka 18, ter CRAM in Rheinzink proti Komisiji, točka 26).
- 78 Nasprotno, čeprav namera strank ni nujen dejavnik za določitev omejevalne narave sporazuma, Komisiji in sodišču Skupnosti nič ne prepoveduje, da upoštevata to namero (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo IAZ in drugi proti Komisiji, točke od 23 do 25).
- 79 Iz tega je razvidno, kot je navedel generalni pravobranilec v točki 79 sklepnih predlogov, da se je Sodišče prve stopnje pri določitvi, ali je izključitev izvoznih prodaj iz sistema premij zasledovala omejevalni namen v smislu člena 81 ES, lahko upravičeno oprlo tudi na namere družbe Opel Nederland.
- 80 Zato je treba četrti del drugega pritožbenega razloga zavrni in tako tudi ta pritožbeni razlog v celoti.

Tretji pritožbeni razlog

Trditve družbe General Motors

- 81 Družba General Motors trdi, da je Sodišče prve stopnje zmotno uporabilo pravo, ko je v bistvenem potrdilo izračun globe, ki ga je Komisija opravila v sporni odločbi.
- 82 Prvič, meni, da je z obrazložitvijo izpodbijane sodbe glede globe kršila člen 15(2) Uredbe št. 17, ker se je oprla na napačne sklepe glede obstoja domnevne splošne strategije, usmerjene k omejitvi izvoza, in glede skladnosti politike premij s členom 81 ES.
- 83 Drugič, družba General Motors zatrjuje, da je Sodišče prve stopnje zmotno uporabilo pravo in izkrivilo dokaze, ko je presodilo, da dejanja družbe Opel Nederland niso pomenila prenehanja kršitve takoj, ko je posegla Komisija.
- 84 Tretjič, družba General Motors navaja, da je Komisija v več drugih primerih priznala, da hitro prenehanje kršitve pomeni olajševalno okoliščino, ki upravičuje zmanjšanje globe. Med drugim napotuje na Odločbo Komisije 2002/405/ES z dne 20. junija 2001 v zvezi s postopkom na podlagi člena 82 Pogodbe ES (zadeva COMP/E-2/36.041/PO – Michelin) (UL 2002, L 143, str. 1), v kateri je prenehanje kršitve pred izjavo o ugovorih, vendar tri leta po začetku preiskave in leto in pol po tem, ko je Komisija opravila preglede na samem kraju, ustvarilo „pravico do olajševalnih okoliščin“.

Presoja Sodišča

- ⁸⁵ Najprej je treba ugotoviti, da je prvi del tretjega pritožbenega razloga neposredno povezan s trditvami, ki jih je družba General Motors podala v utemeljitvi prvih dveh pritožbenih razlogov, da naj režim premij ne bi pomenil kršitve člena 81 ES. Ker so bile te trditve zavrnjene s preizkusom teh pritožbenih razlogov, je posledično treba zavrniti prvi del tretjega pritožbenega razloga.
- ⁸⁶ V zvezi z drugim in tretjim delom tretjega pritožbenega razloga je treba opozoriti, da Smernice o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in členom 65(5) Pogodbe ESPJ, predvidevajo zmanjšanje osnovnega zneska globe ob olajševalnih okoliščinah, kot je prenehanje kršitev takoj, ko poseže Komisija.
- ⁸⁷ Ni sporno, da je družba Opel Nederland odpravila režim premij šele 20. januarja 1998, to je več kot eno leto po prvih posegih Komisije.
- ⁸⁸ Čeprav je Komisija v primerljivem položaju zmanjšala globo, je lahko Sodišče prve stopnje v teh okoliščinah v točki 204 izpodbijane sodbe pravilno ugotovilo, da Komisija ni bila dolžna upoštevati olajševalnih okoliščin v sporni odločbi.

- 89 Zato je treba drugi in tretji del tretjega pritožbenega razloga zavrniti in tako ta pritožbeni razlog v celoti.
- 90 Ker noben pritožbeni razlog, ki ga je družba General Motors uveljavljala v pritožbi, ni utemeljen, je treba pritožbo zavrniti.

Stroški

- 91 V skladu s členom 69(2) Poslovnika, ki velja za pritožbeni postopek na podlagi člena 118 tega poslovnika, se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Komisija je predlagala, naj se družbi General Motors naloži plačilo stroškov in ker ta s svojimi pritožbenimi razlogi ni uspela, se ji naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

1. Pritožba se zavrne.

2. General Motors BV se naloži plačilo stroškov postopka.

Podpisi